

Ciklus kateheza o dokumentima Drugoga vatikanskog koncila
Konstitucija Sacrosanctum Concilium: sveta glazba
Čitanje: Kol 3,16-17

Draga braćo i sestre,

šesto poglavlje konstitucije Sacrosanctum Concilium Drugoga vatikanskog koncila posvećeno je svetoj glazbi. U njemu se kaže: „Glazbena predaja sveopće Crkve predstavlja neprocjenjivo blago koje se uzdiže nad ostalim umjetničkim izrazima, osobito stoga što je sveto pjevanje, sjedinjeno s riječima, nužan i sastavni dio svečane liturgije” (SC, 112). Nadalje se ističe: „Sveta će glazba biti to svetija što bude tješnje povezana s liturgijskim činom, bilo da molitvi daje ugodniji izraz i promiče jednostušnost, bilo da svetim obredima pridonosi većom svečanošću” (isto).

Ovdje nalazimo srž koncilske nauke koji potvrđuje i produbljuje služiteljsku ulogu glazbe u liturgiji, na koju je već upozorio sveti Pio X. u motupropriju *Inter sollicitudines* (22. studenoga 1903.). Glazba je, naime, dio samoga liturgijskog čina, a ne tek ukras slavlja. U liturgiji pjevati i svirati znači moliti, usklađujući vlastito srce sa srcima braće i sestara te s Bogom, u djelatnom sudjelovanju u slavljenu otajstvu. Na osobit način glazba izražava osjećajnu dimenziju molitve, kako kaže sveti Augustin: „*Cantare amantis est*”, odnosno: „Pjevati je svojstveno onomu koji ljubi” (Sermo 336, 1). To je veoma važno jer pomaže otvoriti srce djelovanju Božje milosti i dopustiti da nas ona oblikuje.

Pjevanje također promiče zajedništvo. Skladom glasova pridonosi sjedinjenju srdaca, nadilazeći razlike među ljudima i okupljajući sve u hvali Boga. Tako postaje epifanija Crkve, vidljivo očitovanje zajedništva koje pripada samoj njezinoj naravi.

Iz dubokoga teološkog značenja svetoga pjevanja, kao sastavnoga dijela liturgijskog čina, proizlaze i određeni zahtjevi. Prije svega, neovisno o prolaznim modama ili osobitim sklonostima autora, ono na svim razinama mora odgovarati onome što je najprikladnije za pojedini liturgijski trenutak. Njegov oblik, osobito melodijski, treba istodobno biti plemenit i jednostavan, visoke glazbene kvalitete, ali i lako izvediv, osobito kada je namijenjen cijeloj okupljenoj zajednici (usp. SC, 121).

Iz istoga razloga Koncil preporučuje da i tekstovi budu prikladni, sadržajni i istodobno lako razumljivi, nadahnuti prije svega Svetim pismom, liturgijskim knjigama i duhovnom predajom Crkve. Nad time valja budno bdjeti kako bi ostalo živo i raslo ono što izražava drevno načelo *lex orandi, lex credendi*, to jest: zakon molitve ujedno je i zakon vjere.

Sacrosanctum Concilium posvećuje velik prostor temi djelatnoga sudjelovanja vjernika (usp. br. 114). Ono se „mora razumjeti polazeći od sve dublje svijesti o otajstvu koje se slavi i njegovu odnosu prema svakodnevnom životu” (BENEDIKT XVI., apostolska pobudnica *Sacramentum caritatis*, 52), u duhu „trajnog obraćenja koje treba obilježavati život svih vjernika” (isto, 55). Što se pak tiče konkretnoga načina na koji se to sudjelovanje ostvaruje kroz posebnu ulogu svete glazbe, konstitucija daje jasan odgovor: „Neka se njeguju poklici vjernika, odgovori, pjevanje psalama, antifone i pjesme”, kao i „sveta šutnja” (SC, 30).

Istodobno potiče svakoga, bilo službenika bilo vjernika, da čini „sve i samo ono što mu prema naravi obreda i liturgijskim propisima pripada” (SC, 28), u skladnoj ravnoteži različitih službi, pojedinih sudjelovanja i trenutaka šutnje.

Koncil također pridaje veliko značenje gregorijanskom koralu, ne isključujući pritom iz liturgijskoga slavlja ni druge oblike svete glazbe. Posebna se pozornost posvećuje orguljama (usp. SC, 120), dok se uporaba drugih glazbala dopušta „ako su prikladna za svetu uporabu ili se takvima mogu učiniti, ako odgovaraju dostojanstvu hrama i doista pridonose izgradnji vjernika” (SC, 120).

Jedna od važnih tema koncilske obnove jest inkulturacija, pa tako i na području svete glazbe. Osobito se naglašava važnost ozbiljnoga vrednovanja glazbenih predaja različitih kultura, kao sastavnoga dijela religijskoga i društvenoga života ljudi. Stoga se, s jedne strane, preporučuje razvijanje prikladnoga „odgoja religioznoga osjećaja” (SC, 119), a s druge strane, „koliko je to moguće, promicanje tradicionalne glazbe tih naroda, kako u školama tako i u svetim činima” (isto).

Posebna je zadaća u liturgijskom kontekstu povjerena zboru (schola cantorum), pastoralnom sredstvu čije se osnivanje i promicanje preporučuje. Njegova je zadaća „skrbiti za pravilno izvođenje vlastitih dionica prema različitim vrstama pjevanja te promicati djelatno sudjelovanje vjernika u pjevanju” (Kongregacija za obrede, uputa Musicam sacram, 19).

U tu svrhu skladatelj svete glazbe pozvan je poznavati i čuvati glazbenu baštinu Crkve, dopuštajući da ga ona nadahne za stvaranje novih skladbi u službi liturgije, uz poštovanje suvremene osjetljivosti i različitih kulturnih predaja. Tako će se, prema riječima svetoga Ivana Pavla II., „očistiti bogoštovlje od stilskih nespretnosti, nemarnih oblika izražavanja, površne glazbe i tekstova nedostojnih veličine slavlja te osigurati dostojanstvo i ljepota liturgijske glazbe” (Hirograf o svetoj glazbi, 22. studenoga 2003., 3).

Zbog svega toga koncilski oci preporučuju promicanje izobrazbe i njegovanja svete glazbe „u sjemeništima, novicijatima redovnika i redovnica, studijskim ustanovama, kao i u drugim katoličkim zavodima i školama” (SC, 115), te osiguravanje temeljite liturgijske izobrazbe glazbenicima i pjevačima (usp. isto).

Draga braćo i sestre, crkveni su oci visoko cijenili liturgijsko pjevanje kao simbol crkvenoga zajedništva. Stoga možemo zaključiti ovim lijepim riječima svetoga Ignacija Antiohijskoga: „Neka svaki od vas postane član zbora kako biste, skladni u slozi i usklađeni s Božjom melodijom u jedinstvu, jednodušno po Isusu Kristu pjevali Ocu. Tako će vas on uslišati i po dobrim djelima koja činite prepoznati da ste udovi njegova Sina” (Poslanica Efežanima, 4, 2).